

Tijdens de aanleg van de fietssnelweg overlegden ook het Regionaal Landschap

Brabantse Kouters vzw en het Agentschap voor Natuur en Bos mee om de natuur in

dit project te bewaken en de aantrekkelijkheid van de route nog te vergroten.

Margot De Grootte (Regionaal Landschap Brabantse Kouters),
Joris Van Damme (provincie Vlaams-Brabant) en
Katleen Delbeke (gemeente Zemst)

Genieten op de F1 in Zemst

Het ging al viraal, het nieuwe stuk van de fietssnelweg in Zemst. De brede rijstroken, de aangename bruggen en de veilige oversteekplaats waren op sociale media het onderwerp van groot enthousiasme. Dat wilden we zelf ook wel eens gaan bewonderen. En ja, Zemst mag er zijn.

TEKST ELKE VAN OS BEELD STEFAN DEWICKERE

De fietssnelweg langs de Zenne tussen Zemst en Mechelen werd dit jaar afgewerkt. Het stuk maakt deel uit van de F1, de fietssnelweg die Antwerpen, Mechelen en Brussel verbindt. De provincie Vlaams-Brabant plande het tracé en stond mee in voor de financiering. Het werd een geslaagde samenwerking tussen de Vlaamse Waterweg, de provincie, de Brabantse Kouter en de gemeente Zemst.

Katleen Delbeke (gemeente Zemst):
‘Fietsen heeft altijd hoog in onze prioriteitenlijst gestaan. Het is dan ook erg prettig te zien hoe dit nieuwe stuk leeft. Er is een plaatselijke Facebookgroep over de F1, de mensen zijn erg trots op hún fietssnelweg. Mijn

favoriete stukje is het deel in het groen tussen de Heidestraat en de brug. Een klein stukje fietsen tussen de bomen, heel ontspannend. En ik ben niet alleen. Het is erg druk tijdens de spitsmomenten, de fietssnelweg valt duidelijk in de smaak.’

GENIETEN MET DE GROTE G

Aan de zijkant van de fietssnelweg duidt een **groen-rode natuurlijke plantenlijn** de grens met de waterkant aan. Opvallendste stukken in dit traject zijn de **twee brede fietsbruggen** met comfortabele bochtstralen en de oversteekplaats met fietsers in de voorrang. Een van de fietsbruggen over de Zenne is schuin aangelegd in de hoofdrichting, zodat de draaicirkels voor de fietser optimaal zijn. Het was een doordachte keuze niet de bestaande autobridgen van de N1 te gebruiken. Door de nieuwe schuine

brug is het conflict verlegd en vooral geminimaliseerd. Het ontweven van de F1-route met de drukke N1 Brusselsesteenweg maakte de route ook meteen een stuk aantrekkelijker.

Joris Van Damme (provincie Vlaams-Brabant): 'We hebben het oversteekpunt verhoogd en tegelijk versmald: we hebben de twee rijstroken voor gemotoriseerd verkeer naar één rijstrook gebracht, met een versmalling in het midden. Er zit ook een voorrangregeling op, zodat de auto's ook nog onderling rekening met elkaar moeten houden en zo nóg aandachtiger zijn. De voorrang is voor de richting van waar de auto's het minste snelheid hebben. Je merkt dat auto's hier echt vertragen en rekening houden met de fietsers.'

Voor en na de oversteekplaats werd er, naast een **pad-dentunnel**, ook een **vergevingsgezinde** berm aangelegd. Die biedt fietsers de mogelijkheid nog uit te wijken als dat nodig is en ook wandelaars hebben hun eigen ruimte om uit te wijken. Het oversteekpunt zelf is een schoolvoorbeeld van fietsers in de voorrang.

Joris Van Damme: 'Voor dit oversteekpunt baseerden we ons op het voorbeeld van Fietsberaad Vlaanderen. Daar voegden we nog enkele elementen aan toe. Zo brachten we een langere doorlopende lijn aan net voor en na de oversteekplaats, zodat fietsers gewaarschuwd worden dat ze aan een kruispunt komen. Als fietser voel je zo ook dat er een verschil is. Want als je anders even niet oplet, zou je kunnen vergeten dat je een weg voor gemotoriseerd verkeer oversteekt. De inspiratie voor die witte lijnen haalden we bij het Rijnwaalpad in Nederland. We voegden ook vier paaltjes toe om de wegversmalling te accentueren en om te vermijden dat auto's op de versmalde berm zouden rijden.'

ZEMST ZET DE WEG VOORT

Katleen Delbeke: 'Aan een andere oversteekplaats op de route zijn we nog niet begonnen, maar ze staat wel

op de planning. We wilden eerst even afwachten om te kijken hoe het op deze oversteekplaats ging. Nu we zien hoe goed het hier gaat, is de kans groot dat we ook de andere oversteekplaats zo inrichten. We zijn ook verkeersleefbaarheidsplannen aan het opmaken. Midden januari worden die aan het publiek voorgesteld.'

Na de winter start het Agentschap Wegen en Verkeer met het herstel van het brugdek over de E19; dan wordt dat stukje missing link van de fietssnelweg weggewerkt. In een latere fase komt ook de aansluitende fietssnelweg richting Mechelen aan de beurt. En dan zul je de vrijheid die je als fietser in Zemst ervaart, helemaal tot in Mechelen en Antwerpen kunnen voelen.

F1 MAAKT GROEN TOEGANKELIJKER VOOR BUURT

Tijdens de aanleg van de fietssnelweg overlegden ook het Regionaal Landschap Brabantse Kouters vzw en het Agentschap voor Natuur en Bos mee om de natuur in dit project te bewaken en de aantrekkelijkheid van de route nog te vergroten. Vlak bij de spoorweg ligt er aan beide kanten van de fietssnelweg een steile helling met bomen, groen en verschillende diersoorten: het Zennebruggenbos. 'We hebben het talud opzettelijk niet beplant. Daardoor heb je het gevoel dat je door de bomen fietst,' aldus **Margot De Groot** van Regionaal Landschap Brabantse Kouters.

Aan de ene kant van de fietssnelweg komt er een rustplaats voor fietsers, met een picknickplaats en een wandelwegje. Aan de andere kant is er ruimte voor een speelplek voor gezinnen. De rest zal het speelterrein worden voor de vossen, marters en reeën die hier thuis zijn. In totaal is er zo 2,3 hectare groen toegankelijk voor recreanten en natuur. Even verderop fietsen we langs het Zennehof, een tweede compensatiebos dat de gemeente samen met het Regionale Landschap aanlegde in ruil voor de bomen die gekapt moesten worden voor de fietssnelweg. Het groeiende speelbos met een modderpoel, heuveltjes en hier en daar al een wilgenhut, is nu het

MET EEN AANTREKKELIJKE FIETSRROUTE SPAREN MENSEN EEN DUUR FITNESSABONNEMENT UIT.

speelveld voor onder meer de plaatselijke jeugd-
beweging. Op de hoek komt een rustplek en een kleine
fietsherstelzuil.

Margot De Groot: 'Door de aanleg van de fietssnel-
weg nemen niet enkel meer mensen de fiets, er zijn
ook kansen gecreëerd voor meer toegankelijk groen in
Zemst. Zonder de fietssnelweg zouden we deze twee
groene projecten niet zo snel kunnen realiseren.'

Joris Van Damme: 'De mooie samenwerking met de
Brabantse Kouters heeft de aantrekkelijkheid van de
fietssnelweg nog versterkt. Op deze manier wordt pen-
delen puur genieten. Aantrekkelijke fietsroutes zijn een
uitstekende manier om verloren reistijd te recyclen.
En je spaart er dure fitnessabonnementen mee uit.'

Babet Hendriks

Maak je fietssnelweg complementair en niet competitief

Babet Hendriks is adviseur mobiliteit bij Mobycon, een onafhankelijk adviesbureau gericht op duurzame mobiliteit. Ze voerde recent onderzoek over fietssnelwegen (of snelle fietsroutes, zoals ze in sommige regio's van Nederland genoemd worden) binnen het Europese CHIPS-project. Daarin ging ze na wat de rol is van de fietssnelweg binnen het grotere netwerk.

Babet Hendriks: 'De snelfietsroute is in het leven geroepen als verbinding tussen twee steden, maar we merken dat je dan enkel een specifieke niche bedient, zoals de fanatieke fietsers of de gebruikers van speed pedelecs. Nochtans levert je investering meer op als je ze slim kunt verknopen. In Nijmegen zien we bijvoorbeeld dat een van de drukste punten van de snelle fietsroute tussen het station en de campus ligt: studenten komen van de trein en nemen de bus of de fiets naar de campus. Koppel dus op de juiste plekken de fietssnelweg aan een treinstation en faciliteer zo fietsen voor het laatste eindje.'

Babet onderzocht verschillende fietssnelwegen met als hoofdvraag: is de fietssnelweg competitief met of complementair aan de andere vervoersmodi? Vaak worden fietssnelwegen competitief gepland, naast een spoorweg of buslijn, maar is het interessanter ze complementair te maken. Maar hoe doe je dat nu? In haar onderzoek kwamen vier punten naar voren:

1. Kenmerken van de potentiële gebruiker

Je moet goed weten wie de gebruikers zijn, omdat niet iedereen bereid is om over te stappen op andere vervoersmiddelen. We zien dat vooral jonge, hoogopgeleide mensen kiezen voor een multimodale reis.

2. Kenmerken van de bestemming

De kenmerken van een bestemming kunnen de voorkeur voor een modus bepalen. Wie wil er bijvoorbeeld fietsen, wanneer de parkeertarieven voor auto's erg laag zijn, er geen fatsoenlijke fietsparkeerfaciliteiten zijn of de fietsparkeerplaats te ver van een openbaarvervoersknooppunt ligt?

3. Kwaliteit van de keten

Een voorwaarde voor fietssnelwegen als aanvulling op andere vervoerswijzen is een optimale keten. Je moet soepel en aangenaam de transfer kunnen maken. We hebben geleerd dat wachttijd de grootste barrière is bij multimodale reizen. Daarnaast is ook gemak van de overstap heel belangrijk. Hoe duidelijker de overstap, hoe eerder mensen ervoor kiezen.

4. Kwaliteit van het alternatief

Om multimodale reizen te laten concurreren met autoritten moet het alternatief minder aantrekkelijk zijn door bijvoorbeeld verhoogde autoparkeertarieven of door de toegankelijkheid voor de auto te verminderen.

'Fietssnelwegen zullen blijven groeien. De e-bike en speed pedelec zullen bepalen of die wegen over een lange afstand gebruikt zullen worden. Laten we vooral niet één vervoersmodus uitsluiten door alle aandacht op een andere te richten: pas als je fietssnelwegen een complementaire functie geeft, komen ze volledig tot hun recht.'